

De werkplaats van Jacob

Opdrachten bij de tentoonstelling

VMBO 4, onderbouw havo / vwo

Stedelijk Museum Alkmaar

RIJKS MUSEUM

ZABAWAS

SNS REAAL FONDS

FETBOON.

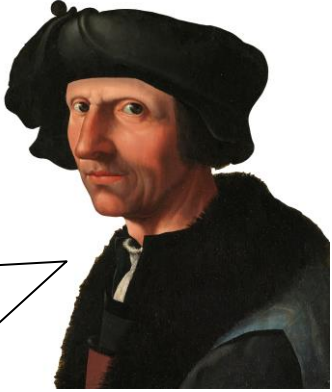

VSBfonds.

Jacob Cornelisz van Oostsanen

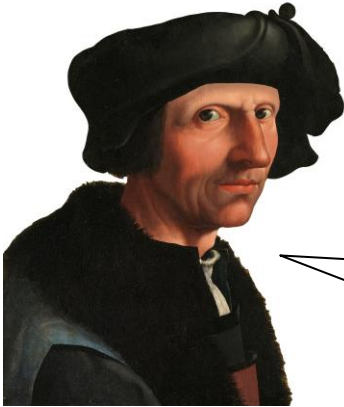
In deze tentoonstelling ga je kennis maken met Jacob Cornelisz van Oostsanen. Hij deed een aantal bijzondere dingen die nog niet eerder gedaan werden in de tijd dat Jacob leefde.

Hoi, ik ben Jacob. 500 jaar geleden had ik een werkplaats in Amsterdam. In deze tentoonstelling zie je wat daar toen allemaal gemaakt is.

Jacob had 500 jaar geleden zijn eigen werkplaats in Amsterdam. Hij was schilder, prentmaker en ontwerper.

In die werkplaats had hij zijn eigen groep medewerkers en leerlingen om aan alle vraag te kunnen voldoen. Jacob van Oostsanen leverde altaarstukken voor kerken, religieuze voorstellingen en portretten. Hij is de eerste kunstenaar uit Amsterdam waarvan we weten hoe hij heet. Dat komt omdat hij zijn eigen monogram (zeg maar tag) gebruikte, dat was nog niet eerder gedaan!

De perfectionist

Houtsneden maken om vraagt vakmanschap, zorgvuldigheid en perfectie. Dat Van Oostsanen hier goed in is kun je aan de prenten zien.

Bekijk het filmpje 'Hoe werd een houtsnede gemaakt'.
Ik kan wel zeggen dat houtsneden maken succes heeft, ik bereik er een breed publiek mee!

Ga op zoek naar de prentenreeks *Het Marialeven* uit 1507.

Jacob had voor dit project hulp van houtsnijders. Hij tekende en zij sneden de boel uit. Door die verschillende houtsnijders zijn er kwaliteitsverschillen te zien. Sommige houtsnijders werkten snel en precies en anderen wat slordiger. De houtblokken van deze reeks zijn in 1513 hergebruikt voor een andere prentenreeks.

1 Was dit een slimme marketingzet van Jacob? Omcirkel het juiste antwoord.

- a) Nee, de kwaliteit van de prenten is niet altijd hetzelfde met verschillende houtsnijders en de houtblokken slijten af.
- b) Ja, want het kost veel werk om de houtblokken opnieuw uit te snijden. Daardoor waren ze erg kostbaar.

- 2 Alle houtsneden dragen Jacobs monogram, oftewel zijn 'tag'. Hiermee laat hij zien dat dit een product is uit zijn werkplaats.

Teken hier de tag van Jacob:

De verleider

Jacob vertelde graag verhalen met zijn kunstwerken. 500 jaar geleden kende iedereen deze verhalen. Daarnaast schilderde hij wat de mensen in die tijd mooi vonden en wat in de mode was in aantrekkelijke kleuren.

Een schilderij in de tijd van Jacob is erg kostbaar, want het kost veel tijd om er een te maken en je hebt er maar 1 exemplaar van.

Dat is anders dan een prent: een houtsnede is kopieerbaar en dus goedkoper.

Veel mensen die mijn werk kopen kunnen niet lezen, maar kennen wel de verhalen die ik wil vertellen met mijn werk. Daarom probeer ik altijd een verhaal zo duidelijk mogelijk af te beelden. Het werkt als een stripverhaal, soms zitten er meerdere scènes in een afbeelding.

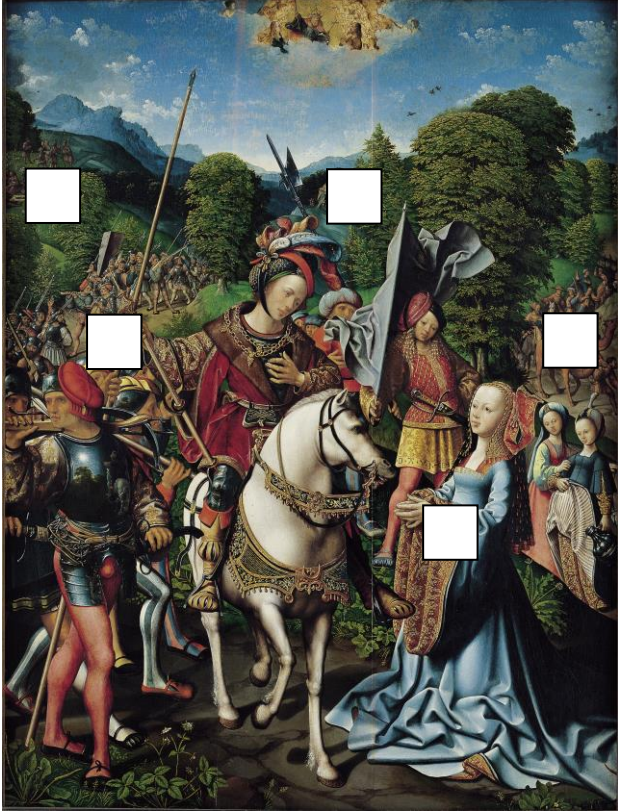
- 3 Op een schilderij staan soms alle scènes van één verhaal afgebeeld. Terwijl bij een prentenreeks elke scène (van hetzelfde verhaal) een eigen prent heeft. Wat zou de reden zijn dat hij zo'n heel verhaal op één schilderij zet?

.....

.....

.....

- 4 Het schilderij *David en Abigaïl* is hiervan een goed voorbeeld. Het hangt bij 'De verleider'. Hieronder zie je een afbeelding ervan met lege vakjes. Daarnaast staan de scènes beschreven met cijfers. Zet de juiste cijfers in de lege vakjes.

Samuel 25: 2 - 44

1. Nabal had 3000 schapen en 100 geiten. Zijn vrouw heette Abigaïl, zij was slim en mooi. Een aantal van Nabal's herders waren bij David in de woestijn op bezoek geweest.
  2. David stuurde een boodschapper naar Nabel om hem te prijzen en vroeg voedsel en water. Nabal wilde dat niet geven, want hij kende David niet!
  3. David was hierover verontwaardigd en vertrok met zijn leger om Nabal aan te vallen. Abigaïl hoorde dat David een boodschapper had gestuurd en dat die met lege handen terug moest naar David terwijl hij goed voor Nabal's mannen was geweest.
  4. Abigaïl nam voedsel, wijn en water en bracht dit naar David. Nabal wist van niks.
  5. Onderweg kwam zij David tegen, stapte van haar ezel en knielde voor hem. Ze kalmeerde David en bood hem eten aan. David besloot Nabal met rust te laten.
- Nabal stierf een paar dagen daarna en David trouwde met Abigaïl.

De Multi-tasker

Het moet erg druk zijn geweest in het atelier van Jacob. Hij had verschillende medewerkers en familieleden die hem hielpen bij het maken van zijn prenten, schilderijen en andere kunstwerken.

Schilderijen, prenten, houtsneden, ontwerpen voor gebrandschilderde glasruitjes, borduurwerk voor kerkelijke gewaden. Dat is nogal wat! Ja, ik ben de eerste Hollander die zoveel verschillende dingen doet.

- 5 Wat is Jacobs bijdrage geweest bij de glasruitjes en kerkelijke gewaden die in deze tentoonstelling staan?

.....

.....

- 6 Als Jacob nu had geleefd zouden we zeggen dat hij een graficus, illustrator en ontwerper is. Van welk hedendaags verhaal zou jij een prent of schilderij laten maken door Jacob van Oostsanen? Denk bijvoorbeeld aan je favoriete film of boek.

Ik zou een prent/schilderij laten maken van:

.....

De ondernemer

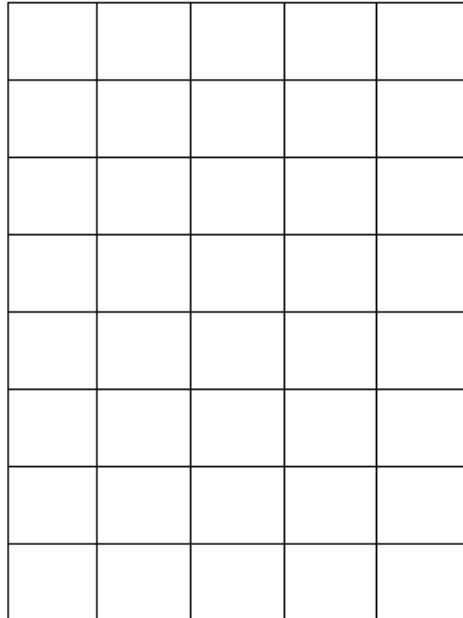
Jacob speelde met zijn kunstwerken in op de vraag van het publiek en deed het goed bij zijn opdrachtgevers. Daardoor kreeg hij grote naamsbekendheid. En kwamen er ook mensen bij Jacob die een portret bestelden.

Ik maak allerlei soorten afbeeldingen. Hele dure schilderijen, maar ook goedkope prenten. Tegenover mijn werkplaats zit een kapel. Daar komen een hoop *pelgrims* naartoe op bedevaart. De pelgrims hebben nooit veel geld, maar iets moois kopen willen ze wel. Daarom maak ik ook kleine prentjes, die kunnen ze makkelijk meenemen en zijn een mooi souvenir.

Het portret van Jan Gerritsz van Egmond van de Nijenburg is een paar keer gekopieerd, waarschijnlijk in opdracht voor zijn kinderen. Voor het kopiëren van een schilderij gebruikte Jacob een raster, dat werd over het schilderij heen gelegd. Zo bleven de verhoudingen hetzelfde.

7 Teken nu zelf met behulp van het raster Jan Gerritsz van Egmond van de Nijenburg na.

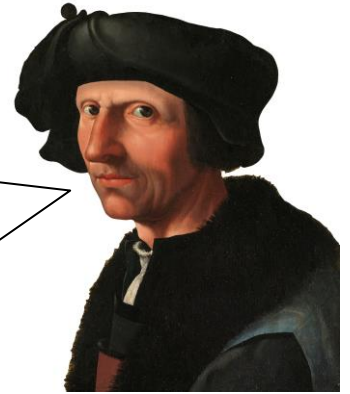

De familieman

In deze tentoonstelling hangt ook een schilderij dat Jacobs neef Cornelis Buys II heeft geschilderd.

Zoek het schilderij 'Jakob trekt bij Laban weg'.

Ik kom uit een familie die bekend staat om zijn kunst. Mijn zoons en kleinzoon leid ik zelf op in mijn eigen werkplaats. Cornelis Buys II is mijn neef, hij heeft een werkplaats in Alkmaar.

- 8 Op dit schilderij is ook een heel verhaal te zien, alle scènes staan erop afgebeeld. In dit verhaal heet de hoofdpersoon Jakob. Hij werkte voor zijn oom Laban.

Wie zijn de vrouwen met kinderen op de kamelen?

.....

.....

.....

.....

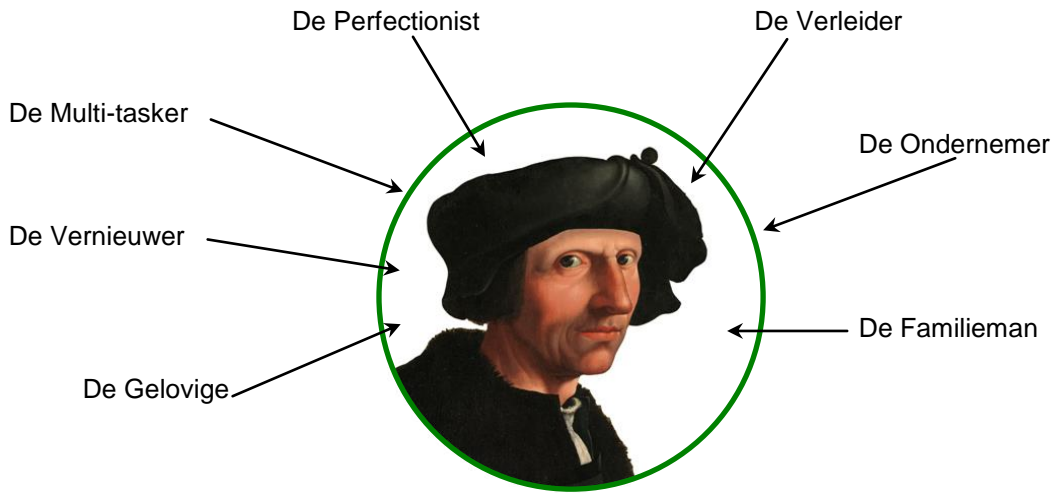
- 9 Jakob is in elke scène herkenbaar afgebeeld. Waar kun je Jakob aan herkennen?

.....

.....

10 Op de muren van deze zaal zijn verschillende labels geschreven die Jacob van Oostsanen beschrijven.

Omcirkel het label dat jij het best bij Jacob van Oostsanen vindt passen:

Ik vind dit label het best bij Jacob passen, omdat .....

.....

.....

Dit was de laatste vraag.

Bedankt voor je komst!